

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

Egy konkrét követelés bizonyításának terhe általában a kérdéses kijelentést tevő vagy követelést támasztó félre hárul. Például a gondatlansági keresetben a gondatlanságot a felperesnek, a károsult közrehatását pedig az alperesnek kell bizonyítania. A kereset jogalapjának alátámasztásához szükséges tények bizonyítása általában a felperesre, a keresettel szembeni védekezéssel kapcsolatos bizonyítás terhe pedig az alperesre hárul, ha pedig az alperes viszontkeresetet nyújt be, e kereset tekintetében rá hárul a bizonyítási teher. Bizonyos esetekben azonban egyes jogszabályi rendelkezések az alperesre hártják a bizonyítási terhet. Például a munkaviszony jogellenes megszüntetésével kapcsolatos követelés esetén a bizonyítási teher a munkáltató alperesre hárul, vagyis neki kell bizonyítania, hogy az elbocsátás alapos okból történt. [Lásd a módosított, [a munkaviszony jogellenes megszüntetéséről szóló 1977. évi törvényt](#)].

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Az elfogadott tényeket nem kell bizonyítani. A bírák az általános ismereteikre hagykozhatnak vagy hivatalból figyelembe vehetik azokat a tényeket, amelyek egyértelműek, széles körben ismertek vagy közismertek, és e tények tekintetében ezért nincs szükség bizonyításra. A jog felállít bizonyos vélelmeket, amelyeket bizonyítékokkal meg lehet dönteni. Ezek közé tartoznak a gyermekek törvényességére, a házasság érvényességére, a nagykorú személy beszámíthatóságára vonatkozó vélelmek, valamint a halál vélelme olyan személyek esetében, akiket az összes megfelelő intézkedés megtétele ellenére több mint 7 éve nem láttak, és nem volt fellelhető rájuk vonatkozó információ. A *res ipsa loquitur* elvét akkor kell alkalmazni, ha a gondatlanságot olyan körülmények között vélelmezik, amelyekben a baleset oka egyértelműen az alperes, illetve annak a baleset időpontjában meglévő alkalmazottja vagy ügynöke érdekkörében merült fel, és a baleset rendes körülmények között nem történt volna meg akkor, ha a felelős személyek kellő gondossággal jártak volna el. A *res ipsa loquitur* elvére való hivatkozás esetén az alperesre hárul a bizonyítás terhe, és ő az, akinek be kell bizonyítania, hogy nem volt gondatlan. Az ok-okozati összefüggést azonban továbbra is a felperesnek kell bizonyítania. Megjegyzendő, hogy a *res ipsa loquitur* elvére nem kell hivatkozni, illetve annak nem kell a felperes keresetében szerepelnie ahhoz, hogy a felperes arra az ügy tárgyalásán támaszkodjon, ha a tények alapján egyértelműen megállapítható, hogy az elv alkalmazható.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A polgári ügyekben a fél akkor nyeri meg a pert, ha a kérdés tekintetében a valószínűségek mérlegelését követően meggyőzi a bíróságot. Ennek megfelelően, ha a fél nem képes meggyőzni a bíróságot arról, hogy az általa előadott tények valószínűbbek, mint az ellenérdekű fél által előadott tények, elveszti az ügyet. Ez rugalmas szabály, a bíróság egyes ügyekben – például a csalással kapcsolatos követelésre vonatkozó ügyekben – az állítás súlyossága miatt általában több bizonyítékot követel meg.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A polgári eljárásokban a bizonyítékokat dokumentumok feltárása, nyilvánosságra hozatal és tanúvallomások útján lehet beszerezni.

Dokumentumok feltárása: A felsőbb bíróság előtti keresetek esetében a dokumentumok feltárására az egyik fél által a másikhoz intézett, a dokumentumok önkéntes feltárására irányuló írásbeli kérelemmel kerül sor. A bíróság csak akkor rendeli el a dokumentumok feltárását, ha a másik fél elmulasztja vagy megtagadja a dokumentumok önkéntes feltárását, vagy figyelmen kívül hagyja a dokumentumok feltárására irányuló kérelmet. [Lásd [a felsőbb bíróságok módosított eljárási szabályzata](#) 31. rendelkezésének 12. szabályát]. A kért dokumentumfeltárásnak relevánsnak és az ügyben a kérdéses tények megállapításához szükségesnek kell lennie. Emellett lehetőség van az ügyben félnek nem minősülő személytől is kérni dokumentumok feltárását.

Nyilvánosságra hozatal: A személyi sérüléssel kapcsolatos ügyekben bármely fél – a bírósághoz intézett kérelem nélkül – köteles a másik fél számára elérhetővé tenni az olyan szakértők által készített orvosi jelentéseket, akiket a tárgyaláson tanúként fognak meghallgatni. [Lásd [a felsőbb bíróságok módosított eljárási szabályzata](#) 39. rendelkezésének 46. szabályát]. Emellett mindkét fél köteles megosztani a másik féllel a meghallgatni kívánt tanúk nevét és címét tartalmazó listát, a felperes pedig köteles a követelés tárgyát képező veszteséggel vagy sérüléssel kapcsolatos, különös károkat szenvedett eszközöket és költségeket tartalmazó nyilatkozatot tenni.

Tanúk: A felek álláspontjuk alátámasztása érdekében a bíróság engedélye nélkül hivatkozhatnak a tanúvallomásokra, kivéve a felsőbb bíróság kereskedelmi kollégiuma előtt folyó eljárásokat, amelyekben a tanúvallomásra hivatkozó fél köteles benyújtani a tanú által aláírt tanúvallomást, és fel kell kérnie a tanút, hogy a tárgyaláson szóban adja elő bizonyítékait. Amennyiben a fél a felsőbb bíróság kereskedelmi kollégiuma előtt folyamatban lévő ügyben nem nyújtja be a tanúvallomást, a bíróság engedélye nélkül nem szólíthatja a tanút. A bíróság emellett tág hatáskörrel rendelkezik a elfogadott bizonyítékkal kapcsolatban, és kizárhatja az egyébként elfogadható bizonyítékokat vagy korlátozhatja a tanú kikérdezését. Bizonyos körülmények között a fél emellett kérheti a bíróságtól, hogy a tanú a vallomását a per tárgyalását megelőzően, a bíróság által kijelölt tisztviselő előtt eskü alatt tett nyilatkozatban tehesse meg. Általában a bíró feladata, hogy meghallgassa a felek által hivatkozott bizonyítékokat, de maga nem vesz részt a tényfeltárásban. A bíró általában nem jogosult a felek hozzájárulása nélkül szólítani tanúkat, ezt megteheti azonban a bíróság polgári eljárásban történő megsértése esetén vagy egyes gyermekvédelmi eljárásokban. A bíró emellett visszahívhatja a fél által már szólított tanúkat.

Szakértők: A feleknek általában nem kell megszerezniük a bíróság engedélyét álláspontjuk szakértői bizonyítással történő alátámasztásához. Amennyiben szakértői bizonyításra kívánnak hivatkozni, a feleknek a tárgyalást megelőzően meg kell osztaniuk egymással a szakvéleményeket. A felsőbb bíróság kereskedelmi kollégiuma előtt folyamatban lévő ügyekben a bíró a tárgyalást megelőző eljárás részeként felkérheti a szakértőket, hogy egyeztessenek azon kérdések azonosítása céljából, amelyekkel kapcsolatban vallomást kell tenniük, egyezzenek meg az e kérdésekkel kapcsolatos vallomásukban, és vizsgáljanak meg minden olyan kérdést, amelynek vizsgálatára a bíró őket felkérheti. E szakértőket felkérheti a bíróság arra, hogy készítsenek a találkozóik és egyeztetéseik eredményeit tartalmazó összefoglalót, majd azt közösen nyújtják be a hivatalvezetőnek és küldjék meg a feleknek. A szakértői egyeztetések ezen eredményei nem kötik a feleket. [Lásd [a felsőbb bíróságok eljárási szabályzata](#) 63A. rendelkezése 6. szabálya (1) bekezdésének (ix) pontját].

A bíróság hivatalból kijelölhet egy szakértőt törvényszéki szakértőként annak érdekében, hogy segítse a bíróságot a tárgyalás ügyben. A bíróság felkérheti a törvényszéki szakértőt, hogy készítsen jelentést, amelynek másolatát a felek is megkapják, és hogy e személy a bíróságnak nyújtandó tanácsadás vagy segítség céljából vegyen részt a tárgyaláson.

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Dokumentumok feltárása: A bíróság csak akkor hoz a dokumentumok feltárására irányuló végzést, ha a dokumentumok feltárására köteles fél elmulasztotta, megtagadta vagy figyelmen kívül hagyta az önkéntes dokumentumfeltárást. Ezért ha a bíróság elrendeli a dokumentumok feltárását, általában meg kell téríteni az azt kérő félnek a kérelem benyújtásával kapcsolatos költségeit. Amennyiben a peres felet kötelezik a rendelkezése alatt vagy a birtokában lévő egyes dokumentumok feltárására, azokról másolatot kell készítenie, és el kell juttatnia azt a másik félnek. A dokumentumok feltárására irányuló végzés teljesítésére a dokumentumok feltárására vonatkozó eskü alatt tett nyilatkozat megtételével kerül sor, amely az eskü alatt tett nyilatkozat mellékleteiként tárja fel a releváns dokumentumokat. A dokumentumok feltárására irányuló végzés teljesítésének elmulasztása miatt elutasítható a kereset vagy figyelmen kívül hagyható a védekezés annak biztosítása érdekében, hogy a felek eleget tegyenek a dokumentumok feltárására irányuló végzésnek.

Tanúk: A feleknek nem kell megszerezniük a bíróság engedélyét álláspontjuk tanúbizonyítással történő alátámasztásához. Azokban az esetekben, amelyekben a bíróság elrendeli, hogy a tanúvallomás megtételére nyilatkozatban kerüljön sor, a tanú a bíróság által kijelölt tisztviselő előtt, szóban tesz vallomást. A meghallgatást a tárgyaláshoz hasonlóan kell lefolytatni a tanú kikérdezésének teljes körű lehetőségével és az így szerzett bizonyítékokról készített jegyzőkönyvvel.

Szakértők: A feleknek általában nem kell megszerezniük a bíróság engedélyét álláspontjuk szakértői bizonyítással történő alátámasztásához. A szakértők a megállapításait és pártatlan szakvéleményüket tartalmazó írásbeli jelentést készíthetnek. Amennyiben szakértői jelentés készítésére kerül sor, azt a tárgyalást megelőzően meg kell osztani. A szakértő elsősorban a bíróságnak, nem pedig az eljárásban részt vevő feleknek tartozik felelősséggel annak ellenére, hogy díját az őt felkérő fél fizeti meg.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításvételre irányuló kérelmét?

A bíróság elutasíthatja a meghatározott bizonyítékot beszerezni kívánó vagy arra hivatkozó fél indítványát, ha véleménye szerint a bizonyíték irreleváns, szükségtelen vagy elfogadhatatlan. A „legjobb bizonyíték elve” szerint a tényre vonatkozó legjobb és legközvetlenebb bizonyítékokra kell hivatkozni, vagy ha a legjobb bizonyíték nem áll rendelkezésre, annak hiányát kell figyelembe venni. Például egy konkrét levél tartalmának legjobb bizonyítéka magának a levélnek a bemutatása, nem pedig az annak tartalmára vonatkozó szóbeli beszámoló. Általában a kérdéses tények szempontjából releváns összes bizonyíték elfogadható. Egyes bizonyítékok azonban elfogadhatatlanok, mint például a bizalmas kommunikáció (például az ügyfél és az ügyvéd közötti bizalmas kommunikációra vonatkozó bizonyítékok). Ennek megfelelően a bizonyíték elfogadhatóságáról minden ügyben a bírót dönt.

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A tényeket bizonyítékok, vélelmek, a bizonyítékokból származó következtetések, valamint egyes ismert tényeknek a bíróság által hivatalból történő figyelembevétel útján lehet bizonyítani. A polgári eljárásokban alkalmazható bizonyítékok típusai a tanúvallomások, az iratok és a tárgyi bizonyítékok. Az iratok közé tartoznak az okiratok, a számítógépes nyilvántartások, a fényképek, valamint a kép- és hangfelvételek.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

Főszabály szerint a tanúk a tárgyaláson szóban adják elő vallomásukat, ahol felszólítják őket, hogy erősítsék meg nyilatkozataik hitelességét és pontosságát. A szakértők – a bíróság eltérő rendelkezése hiányában – írásbeli jelentések útján nyújtják be bizonyítékaikat. A szakértői jelentésnek tartalmaznia kell a következtetéseket, az azok alapjául szolgáló tényeket és vélelmeket, valamint a szakértői utasítások lényegét. A bíróság dönti el, hogy a szakértőnek meg kell-e jelennie a tárgyaláson azért, hogy ott szóban is előadhassa bizonyítékait.

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

A bíróság széles körű mérlegelési jogkörrel rendelkezik az egyes bizonyítékok súlyának vagy hitelességének megítélése terén. Például annak ellenére, hogy a híresztelésre alapozott bizonyíték elfogadható a polgári eljárásban, annak általában kisebb a súlya, mint a közvetlen tanúvallomásnak, különösen ha a nyilatkozattevőt magát is felszólíthaták volna vallomástételre.

Bizonyos iratokat és nyilvántartásokat hitelesnek kell elismerni. Például a vállalkozások és közigazgatási szervek nyilvántartásait hitelesnek kell elismerni, ha azokat a vállalkozás vagy közigazgatási szerv tisztségviselője hitelesíti, illetve különböző típusú közokiratokat (például jogszabályokat, belső szabályzatokat, határozatokat, egyezményeket és bírósági jegyzőkönyveket) elég a nyomtatott vagy hitelesített másolatokkal bizonyítani, azok tekintetében nincs szükség további bizonyításra.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Bizonyos ügyleteket kizárólag írásban lehet megkötni, éppen ezért azok bizonyításához is írásbeli bizonyítékokra van szükség. Erre példa a földterület adásvételére irányuló szerződés.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Főszabály szerint amennyiben a tanú cselekvőképese, őt fel lehet szólítani arra, hogy a bíróság előtt megjelenjen és vallomást tegyen. Az a fél, aki biztosítani kívánja a tanú tárgyaláson való megjelenését, a tanú megidézésére vonatkozó olyan idézést készít elő, amely kötelezi a tanút, hogy vallomástétel céljából a bíróságon megjelenjen. Az idézés a bíróság általi kibocsátását és megfelelő kézbesítését követően kötelezi a tanút a tárgyaláson való megjelenésre. A tanú megidézésére vonatkozó idézést nem teljesítő személy megsérti a bíróságot.

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

A cselekvőképese tanúk vallomástételre való kötelezésére vonatkozó főszabály nem alkalmazható a külföldi uralkodókra és háztartásaikra, a külföldi diplomáciai képviselőkre és konzuli tisztviselőkre, bizonyos nemzetközi szervezetek képviselőire, valamint a bírókra és az ülnökökre az e jogkörben végzett tevékenységükkel összefüggésben. A felek házastársai és hozzátartozói számára polgári eljárásban kötelezővé lehet tenni a vallomástételt. A tanú köteles válaszolni a kérdésekre, kivéve olyan körülmények között, amelyek fennállása esetén sérülne az önvádra kötelezés tilalma. Ennek megfelelően a tanú köteles válaszolni a kérdésre, kivéve, ha bizonyítja, hogy alapos oka van feltételezni, hogy a válaszával saját magát vádolná meg.

Mindazonáltal azok a tanúk, akik főszabály szerint vallomásra kötelezhetők, jogosultak kiváltság alapján bizonyos dokumentumokat a megvizsgálástól visszatartani és a válaszadást bizonyos kérdésekre megtagadni. A kiváltságok főbb típusai az ügyvédi titoktartási kötelezettség, a bizalmas kommunikáció, valamint a fent említett önvádra kötelezés tilalma.

A bizonyítékot emellett közérdekű mentesség alapján is vissza lehet tartani, ha annak bemutatása sértené a közérdeket. A mentességet élvező bizonyítékok közé tartoznak a nemzetbiztonsághoz, a diplomáciai kapcsolatokhoz, a központi kormányzat működéséhez, a gyermekek jólétéhez, a bűncselekmények felderítéséhez, valamint az informátorok védelméhez kapcsolódó bizonyítékok. Emellett az újságírók nem kötelesek megjelölni a forrásait, kivéve, ha azok megosztása az igazságszolgáltatás vagy a nemzetbiztonság érdekében, illetve zavargás vagy bűncselekmény megelőzéséhez szükséges.

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

A megidézett és a vallomástételt megtagadó tanú a bíróság megsértése miatt a jogsértés jóvátételéig börtönbüntetésre ítélfelhető, illetve vele szemben pénzbírságot is ki lehet szabni. A tanú megidézésére vonatkozó idézés teljesítésének elmulasztása tulajdonképpen a bírósági végzés teljesítésének elmulasztását jelenti, vagyis a vallomástétel megtagadása megsérti a bíróságot.

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

A nagykorú személyek nem alkalmasak arra, hogy polgári eljárásban vallomást tegyenek, ha képtelenek az eskü megértésére vagy észszerű vallomás megtételére. Előfordulhat, hogy a kiskorú tanú nem alkalmas a vallomástételre, ha nincs tisztában az igazmondási kötelezettséggel vagy nem rendelkezik megfelelő értelmi képességgel ahhoz, hogy az általa előadott bizonyítékot alátámassza; e kérdésben a konkrét perben eljáró bíró jogosult dönteni.

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A tanúk először megteszik saját vallomásukat, majd ezt követően őket az ellenérdekű fél ügyvédje is kikérdezi. A kikérdezés során a tanúknak befolyásoló kérdéseket is fel lehet tenni. Bizonyos esetekben a kikérdezést követően a tanút az őt eredetileg szólító fél újból kikérdezheti. Emellett a bíró is feltehet kérdéseket a tanúnak, például bizonyos kérdések tisztázása érdekében.

Bizonyos esetekben a tanúk számára az élő televíziós kapcsolaton keresztüli vallomástételt is lehetővé kell tenni. A gyermek vagy a mentális zavarban szenvedő fél jólétét érintő eljárásokban a bíróság a gyermek vallomását élő televíziós kapcsolat segítségével is meghallgathatja, és a gyermekhez intézett kérdéseket közvetítő segítségével is felteheti. A bizonyíték élő televíziós kapcsolat segítségével való felvételére akkor is lehetőség van, ha a kérdéses tanú Írország joghatóságán kívül él.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethozatallal kapcsolatban?

A jogellenesen beszerzett bizonyíték nem feltétlenül elfogadhatatlan. Az abban az esetben fogadható el, ha releváns, de a bíró mérlegelési jogkörében jogosult azt kizárni. Amennyiben a bíró úgy véli, hogy a bizonyítékot a közrend érdekében – a kérdéses tények szempontjából betöltött relevanciája ellenére – ki kell zárni, a bizonyíték nem kerül befogadásra.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

Az eljárásban részt vevő felek nyilatkozatai a félnek nem minősülő személyek nyilatkozataival azonos mértékben fogadhatók el bizonyítékként.

Kapcsolódó linkek

<https://www.courts.ie/>

Utolsó frissítés: 08/03/2021

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.